

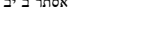
עץ משפט
גר מצוה

א מיי פֿױג מהלכות מ״ת הלכה ד:
פּו ב ג מיי פֿױג מהל' יוס טוב בלעב כ קמנ לאוזן עה טויער א״ח ס׳ תקמו סעיף ה:
פּו ד מיי פֿױט מהלכות ע״ז הלכה א סמג לאוזן מה טויער ייד ס׳ קמנ סעיף א:

תורה אור השלם

1. יקרה דהא מפנינים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִישׁוּ בָהּ:
מְשִׁלֵּי ג טו ב:
טובה ברכה מפנינים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִישׁוּ בָהּ:
מְשִׁלֵּי ח יא 3. קָרָבָם בְּחִימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁבָּתָם לֹדֶר דָּרֵךְ קָרָאוּ בְּשִׁמְתָּם עַלִּי אֲדָמוֹת:
תהלים מט יב 4. וּבִאֲכֻלָּם אָבֹל וְשׁוּבֹעַ וְהִלָּלְתָּם אֶת שֵׁם יי אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֵשֶׁר עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יִבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם:
וידעתם כי בקרב ישראֵל אֲנִי וְאֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי עוֹד וְלֹא יִבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם:
ויאל ב כו-כז 5. ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך אֲחֻשְׁרוּשׁ מִקֵּץ הָיוּת לָהּ בִּתְּךָ הַנָּשִׁים שִׁנִּים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ בִּי כֵן יִמָּלְאוּ יְמֵי מִרְיָקֶיהֶן שָׁשָׁה חֳדָשִׁים בְּשִׁמְךָ הַמֶּלֶךְ וְהַנָּשִׁים וּבְתִמְרוֹקֵי הַנָּשִׁים:
אסתר ב יב

רבינו חננאל

אבל מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, אורח חיים פן תפלט.
תוב כתיב, יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא יישו בה, הא חפצי שמים יישו בה במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, אמר להו אבא שדרי לגביה דתיברכון יתי, אמרו ליה תתא רעוא דתורע ולא תתעד, פי' דתוליד בנים ולא תקברה, תעיל ולא תפיק, תעיל לכתך לביתר ולא תוציא, תפיק ולא תעיל, תוציא בנות לבית בעליהן ולא ימותו בעליהן וישובו אליך, ליחרב ביתך וליתיב אושפיך, פי' יהיה ביתך חריבה והוא מקום קברך שאתה תתיד להקבר בו כי הוא ביתו של אדם, כלומר תאריך ימים בעולם הזה הנקרא אשפיזא, וישאר מקום קברך חרב הנקרא ביתך, שנאמר קרבים בחימו לעולם, קרבים בתיהם לעולם, ליבלבל פתורך, כלומר יהיו כל בנים הרבה יבלבלו שלחנך, ולא תחיו חדא, דלא תימות אתחך ותיסב אחרית.

אמר ליה ר' לבריה, ויל לגביה שמעון בן חלפתא דליברכך, אול לגביה אמר ליה תתא רעוא דתורע ויחוש ולא תתבייש, אמר ליה אבוב ברי ברכך ברכתא דבריכניה קב"ה לישראל, ותנא ביה, שנא' ואכלתם אכול ושבעו והללתם וגו', ועורר תבשייתי במעוד, תר רבנן אילו חן תבשיתי נשים, גודלת כוחלת

פוקסתא), גודלת שצורה וציפורניה ומעברת שרק מעל פניה, איכא דאמרי מעברת סכין על פניה של מטה.
דביתהו דרב חסדא הות מיקשטא באנפי כלותיה כו', ואפי' עומדת על פתח קיברה, דאמרי אינשי בת שיתחן כית שבת (לכל) וְלָקַל טבלא דהטאי.
ר' יהודה) אמר לא תסוד כו', תניא ר' יהודה ואמר אשה לא תסוד במעוד מפני שגיל הוא לה אם היא תשאר בסיד.
ומודה בסיד שיכולה לקפלו במעוד שופלתו במעוד, ואע"פ שמצירה עכשיו שמיחה היא לאחר זמן.
ומי אית ליה לר' יהודה האי סברא [והתנן] בראשון [מן]מסכת ע"ז ר' יהודה ואמר נפרעין מהן מפני שהוא מוצר כו'.
ופירך רב נחמן בר יצחק הנח להלכות המועד

מ:

כאן במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים.עשייתמצוהעדיף שהרי מפסיקין אפילו לר"ש בן יוחי לעושה סוכה ולולב כדאי' צירושלמי אבל בהפסקה דמפלה^ו וק"ש אין מפסיקין לר"ש בן יוחי (א) [א צירושלמי^ז זה שגנו זה שגנו ואין מפסיקין שגנו מפני שגנו:

פוקסת. פי' צקונטרס מתקנת

שער שלא יתפורק וקסה דצפרק המלניע (שבת דף נד: וסס) אמר (ו) דמתחייב בשבת משום טוה ועוד דסורקת ה"ל למיתני כמו גזי נזיר (נזיר מז). ובפ' קמא דכמנצות (דף ד: וסס)^ח פירש צקונטרס קליעת שער וקשיא דצפרק המלניע שונה גודלת ופוקסת ואין לפרש מעברת סרק על פניה דהכא תני תרוייחו וגם בפ' קמא דכמנצות ויש לפרש דמתקנת שערש צידיה חוץ ללעיף וריצ"א מפרש שומנת חוטין של צנץ (ס)^ט [דקין] על פניה להאדים הבשר והיינו טוייה והאי דקורא ליה צירושלמי לוצע שהוא מאלדים הבשר וזנין נמי שיץ במיקון האשה למאי דמפורס סוף המלניע (שבת דף נה:). משום צונה ומיימי קרא דוינן את הלל: **סמכתא**. צפרק כל הקרצנות (מנחות דף פו.) מפרש דשמן המור הוא סטוכת ובפ' קמא דמגילה (דף יג.) מאי שמן המור רב הונא אמר רבי חייא סטכת: ההדיוט

בבני ובנתא ולא תיחוי שתא חדתא דלא תמות אנתך ולא תנסב אינתאתא אחריתי ר' שמעון בן חלפתא אפטר מיניה דרב א"ל^א (אבוב) זיל לגביה דליברכך א"ל יהא רעוא דלא תבייש ולא תתבייש^ב אתא גבי אבוב א"ל מאי אמר לך א"ל מילין בעלמא הוא דאמר לי א"ל ברכך ברכתא דברכך קודשא בריך הוא לישראל ותנא בה דכתיב^ג ואכלתם אכול ושבווע והללתם וגו' ולא יבושו עמי לעולם וידעתם כי בקרב ישראל אני וגו' ולא יבושו עמי לעולם: ועושה אשה תכשימיה: ת"ר^ד אלו הן תכשימי נשים כוחלת ופוקסת ומעבירה^ה (סרק) על פניה ואיכא דאמרי מעברת [א] סרק על פניה של מטה דביתהו דרב חסדא מקשטא באנפי כלתה יתיב רב הונא בר חיננא קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר לא שגו אלא ילדה אבל זקנה לא א"ל האלהים אפילו אמך ואפילו אימא דאימך ואפילו עומדת על קברה דאמרי אינשי בת שיתין כבת שית לקל טבלא רהמא: ר' יהודה אומר לא תסוד: תניא רבי יהודה אומר^ו אשה לא תסוד (ב) מפני שניווול הוא לה ומודה ר' יהודה^ז בסיד שיכולה לקפלו במעוד שמופלתו במעוד שאע"פ שמצירה היא עכשיו שמחה היא לאחר זמן ומי אית ליה לרבי יהודה האי סברא והתנן^ח רבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שמצר ד אמרו לו אע"פ שמצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן אמר רב נחמן בר יצחק הנח להלכות מועד דכולהו מצר עכשיו ושמח לאחר זמן נניהו רבינא אמר כותי לענין פרעון לעולם מצר^ט אמר רב יהודה בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים עניות טופלות אותן בסיד עשירות טופלות אותן בסולת בנות מלכים בשמן המור שנאמר^י ששה חדשים בשמן המור^י מאי שמן המור רב הונא בר חייא אמר סמכת^י רב ירמיה בר אמי אמר שמן זית שלא הביא שלישי תניא רבי יהודה אומר אנפיקינון שמן זית שלא הביא שלישי ולמה סכין אותו שמשיר את השער ומעדן את הבשר^י רב ביבי הוה ליה ברתא טפלה אבר אבר שקל בה ד' מאה זוזי הוה ההוא כותי בשבבותיה דה"ל ברתא טפלה בחד זמנא ומתה אמר קטלא ביבי לברתי אמר רב נחמן רב ביבי דשתי שיכרא בעיין בנתיה טפלא אנן דלא שתינן שיכרא לא בעיין בנתין טפלא: ההדיוט

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קמן

ובמצוה שא"א לעושה ע"י אחרים. אל תפלט אלא מצוה שצא לידך צין גדולה צין קטנה עשה: וכל חפצך לא ישוו בה. שתצטל כל חפצך בשציל שתעסוק בצורה: חפצי שמים ישוו בה. כלומר שאם יש לך לעסוק במצוה תצטל תלמוד תורה ועסוק במצוה: דאפילו חפצי שמים לא. דמנצטל

מצוה ועוסק בתלמוד תורה: תעיייל ולא סיפוק סיפוק ולא תעיייל. משמע ליה בצמורה תעיייל ולא תיפוק שחצא סמורה ולא ממכרנה תיפוק ולא תעיייל שמואל בצמורה צמקום אחר ולא תציאנה: תעיייל כלתא. שדרך כלתא הולכת אלל הצעל: ולא סיפוק. נגמ' דפוקסת היינו פירסום ושא ח' פי' קקוננ' דפירסום היינו קליעת שער ע"ש חוס' ד: ד"ה פוקסת, (ג) ז"ל שטי, (ב) רש"א,

(דברים מד:) ילחצ' צינך. צית קצרתך דלא תמות אלא תמיה לאורן ימים: לא סנוש ולא סחבייש. לא תיבזש אחריי' כדי שלא תחבייש שלא תצא לידי כך פן תחבייש: וסנא בה. ושנה בה לא יבזשו עמי לעולם והיינו לא תבייש ולא תחבייש: כוחלם. נותנת כחול צין עיניה כדי שדמותם נאים: פוקסת. מחלקת שצורה לכאן ולכאן^ו: ומועברת סרק על פניה. סס אחד^ז כדי שתראה אדומה: סכין על פניה של מטה. כדי להעביר שער של מטה: היסא מיקשטא. כי הני קשועין כדאמר הכא: כנאפי כלתא. שהיתה כל כך זקينة שהיתה לה כלה שהיא אשת צנה: לא שגו. לא דאמר עושה אשה תכשימיה: אלא ילדה. בצורה שדרכה צנך ולהכי הוי לה שמחה צמועד: אבל זקينة לא. והכי עבדא אשתך הכי דמיקשטא הא הויא זקينة: ואפילו עומדת על פסח קצרה. שריא להתקסט: לקל טבלא רהטא. פירוש קשקוש חזוג ר"ל מיי זמר צהילולא וכי היכי דרהטא זמית צת שית לקל הילולא הכי עבדא^ט צת שיתין והכי נמי מיקשטא: שניווול הוא לה. שגנאי הוא לה וניווול צסיד ומנעטרת צסיד: שיכולה לקפלו צמועד. אע"פ שהיא מנוולת צסיד: שמחה היא לאחר זמן. צמועד לסוף המועד לאחר שקפלתו את הסיד שטפלה לפי שמשיר את השער ומעדן את הבשר והואלי דהאי סיד משמחתה לאחר זמן להכי שרי לה לטופלו צמועד אע"פ שהיא מזירה עכשיו: ומי איז ליה לרבי יהודה האי סברא. אע"ג שהיא מזירה עכשיו שמחה וכו': נפרעים מהסס. מהכותים ציום חגס מפני שהוא מצער לכל אדם שפוער מזיר אבל לא משלמים להס ממון ציום חגס לפי שמשמחם ציום חגס ומודה לע"ז כדפי' צמס' ע"ז: שמח הוא לאחר זמן. שפרע לו ואמאי נפרע מהן אבל לרבי יהודה לא אית ליה

האי סברא דמשום שמינר עכשיו שרי והכי אית ליה האי סברא גצי טפול אע"ג שהיא מזירה עכשיו שמחה היא לאחר זמן: הנח להנחות מועד. להכי א"ר יהודה הכא דשרי אע"פ שהיא מזירה כו': דנולאו להנחות מועד. דשרי משום האי טעמא נמי שרו כגון אפיה וציסול דמצער השתא כשהוא אופס ומצטל ולהכי שרי דשמן הוא כשהוא אוכל אפיתו וציסולו ציי"ט: כוסי לעולם מילר. שפורע ולהכי לא אית ליה לר' יהודה התם אע"פ שמזיר שמה וכו' אבל לעיל גצי טפול אית ליה לר' יהודה להנח לאחר זמן: שהגיעו לפירקן. לשעיר: ולא הגיעו לשנים. שאינן צנות י"צ שנה ויום אחד שעדיין אינו דין שיהא להן שער וצושות על כך: עניות טופלות. השעיר צסיד ומשירות אותו: אנפיקינון. היינו אנפיקינון דקמני התם צמנחות (דף פה:) אנפיקינון לא צי"א היינו אותו שמן שעושין מזימים: שלא הציאו שליש. שלא ציסלו שליש: ולמה סכין אוסו. אכל הני קא מהדר דקאמר טופלין כו': ושקל בה ארצע מאה זוזי. שנתייפת ונטל מצעלה כך: טפלה כולה צחד וימנא. דסבר למיעבד כרצ ציצי ומתה: צעיין צנחין טפלא. דשכר מגדל השער ומעבה את הבשר: תופר

שהמיו לעשות צמועד מילר הוא באותה שעה, כגון שמיטה ומיקון סעודה והמיו לו משום שמחה דלאחר זמן שנתין המועד (ע"ז א.) שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים. שהביאו שמי שערות ולא צלו לכלל שנים הראויות לכן, ומתנייכות דנכר (שבת פ: ובע"ז פסחים מג.) טופלות. מושחות (שבת שס) ומשיר את השער (פסחים שס). סמכת. לא תפירסם (שם) לו: שקורין צלשמא' (מנחות יב). ולמה סכין אותו. היינו שתי המור (שבת פ.) שמשיר את השער. לפי שהא צוקר וכו צו צת (מנחות יב). ומעדן את הבשר. מלביג (מגילה יג. ובב"ב הוסיף: ומצוריה) אשקליירא' (פסחים שס). טפלה. צסיד (שבת שס). שקל בה ד' מאה זוזי. שגמייפא וקפלו עליה המהונגין לא ומטו לו ממון (שם). דרשתי שיכרא. הסכר משמיר ומרצה שער (שם).

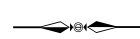
מסורת הש"ם

(א) ז"ל לבריה כ"ה בע"א, (ב) ז"ל סרק ע"י רש"י וכן ג"ה שערך, (ג) ע"ז ו, (ד) שם א, (ה) שבת פ: ע"ש פסח' מג. ע"ש, (ו) מגילה יג. מנחות פו. ע"ש, (ז) ע"י רש"י מנחות פו. ד"ה סמכתא, (ט) נשבת פ: ע"ז, ין פי' הערוך ערך פקס ועיין פי' רש"י שבת פד: ד"ה ולא תפקוס ופי' הפירושים שצא' שם נד: ד"ה וכן הפוקסת, (ס) נאחוס יע"ז, (ז) ו"פ"ק דשבת סוף הלכה ב, (ח) ז"ל מפרש נגמ' דפוקסת היינו פירסום ושא ח' פי' קקוננ' דפירסום היינו קליעת שער ע"ש חוס' ד: ד"ה פוקסת, (ט) ז"ל שטי, (ב) רש"א,

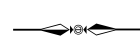
הגהות הב"ח

(א) גמ' אשח לא תסוד במעוד מפני שניווול ס' מפני שגילה הוא אמרו לו אע"פ שמזיר הוא עכשיו שמת: (ב) רש"י ד"ה לקל טבלא ס' הכי עבדא לרהוט צת שמי': (ג) תוס' ד"ה סכין כו' כי יומי דאמרינן בירושלמי וס שגו: (ד) ר"ה פוקסת כו' דצפרק המלניע אמר דפוקסת מתחייבת בשבת: (ה) בא"ד חוטין של צנץ והוא תקון על פניה:

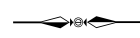
גליון הש"ם

תוס' ד"ה כאן בצצוה וכו' וק"ש אין פספסיקין. להדיא איתא בשבת דף יא ע"א דלקנ"ש מפסיקין זל"ע:

הגהות הגר"א

[א] גמ' וא"ד מעברת סכין ע"פ של מטה כל"ל. וזכ"ה צרש"י וז"ף: ורש"ש ומרדכי:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה כלן במצוה שאי אפשר וכו' וצירושלמי זה שגו וכו'. הוא מלשון וסנמס כמ"ס מהרש"א. וכן הוא בשו"ת הידועלמי הני"ל זה שיעון זה שיעון:

מוסף רש"י

ופוסקת ומעבירה שרק על פניה. מינפא"ל צלע"ז והוא אדום (שבת סד:) יס מרוביחו ואומרים מתקנת שצורה המסרק או צידה ויס שמפרשין טוהה כמין צנץ על פניה שנטועלו מאלדים הבשר (שם נס:ד.) לא תסוד. לא תמן סיד על פניה צמועד, מפני שניווול הוא לה. עעודו על פניה, ואף על פי שנטועלתו מאלדימה ומלחי פניה, כיון דהנאה זו אינה אלל עד לאחר המועד, וניווול תתוך המועד אסור (ע"ז א.) לקפלו. לנטול מעל פניה, צמנצו. כגון שצלה לטור בתלת המועד ולנסקו ויס או יומים טעלנו וסנצית הימנו בתוך המועד (שם). שגמח הוא לאחר זמן. דכולהו מצר עכשיו ושמוח לאחר זמן נניהו. כל מה

^[1] כ"ה נוסחת בביתאם צירושלמי כלן הלכה א'